

स्वच्छ महाराष्ट्र अभियान (ना.) २.० अंतर्गत
बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या सामुदायिक
शौचालय उभारणी करण्याबाबतच्या
प्रस्तावांना प्रशासकीय मान्यता देणेबाबत.

**महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग**

शासन निर्णय क्रमांक : स्वमअ-२०२३/CN ६८५४५७/नवि-३४

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग
३ रा मजला, मंत्रालय, मुंबई
दिनांक : २ नोव्हेंबर, २०२३.

संदर्भ :-

१. शासन निर्णय, नगर विकास विभाग क्र.स्वमअ-२०२२/प्र.क्र.७७/नवि-३४
दि.१५ जुलै, २०२२.
२. राज्यस्तरीय तांत्रिक समितीच्या दि. ०४.०८.२०२३ रोजीच्या ६ व्या बैठकीचे इतिवृत्त.

प्रस्तावना:

केंद्र शासनाच्या "स्वच्छ भारत अभियान (नागरी) २.०" च्या धर्तीवर राज्यामध्ये स्वच्छ महाराष्ट्र अभियान (नागरी) २.० ची अंमलबजावणी संदर्भ क्र. १ येथील शासन निर्णयान्वये सुरू करण्यात आली आहे. या अभियानांतर्गत राज्यातील सर्व शहरे कचरामुक्त करण्याचे मुख्य उद्दिष्ट असून या अंतर्गत शहरातील सर्व प्रकारच्या घनकचऱ्याचे शास्त्रोक्त व्यवस्थापन व शाश्वत स्वच्छता आणि वापरलेल्या पाण्यावर प्रक्रिया करणे समाविष्ट आहे.

२. बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने सामुदायिक शौचालय उभारणी करण्याबाबतचा रु. ३,९४,४९,४६,५१०/- चा प्रस्ताव सादर केला आहे. त्यापैकी स्वच्छ भारत अभियान (नागरी) २.० च्या CSAP मध्ये रु. ४५,००,००,०००/-चे सामुदायिक शौचालय अनुज्ञेय आहेत. स्वच्छ महाराष्ट्र अभियान (नागरी) २.० अंतर्गत बृहन्मुंबई महानगरपालिका सामुदायिक शौचालय उभारणी करण्याबाबतच्या प्रस्तावांना मा. प्रधान सचिव (नवि-२), नगर विकास विभाग यांच्या अध्यक्षतेखालील राज्यस्तरीय तांत्रिक समितीच्या दि. ०४.०८.२०२३ रोजीच्या ६ व्या बैठकीत मान्यता मिळाली आहे. सदर प्रस्तावांना स्वच्छ महाराष्ट्र अभियान (नागरी) २.० अंतर्गत प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

स्वच्छ महाराष्ट्र अभियान (नागरी) २.० अंतर्गत बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या सामुदायिक शौचालय उभारणी करण्याबाबतच्या प्रस्तावांना राज्यस्तरीय तांत्रिक समितीच्या दि. ०४.०८.२०२३ रोजीच्या ६ व्या बैठकीत दिलेल्या मान्यतेस अनुसरून पुढील तक्त्यात नमूद केल्यानुसार सामुदायिक शौचालय उभारणी करण्याबाबतच्या स्वच्छ महाराष्ट्र अभियानाच्या CSAP

मध्ये मंजूर रु. ४५,००,००,०००/- च्या प्रस्तावांना परिच्छेद-२ मध्ये नमूद अटी व शर्तीच्या अधिन राहून प्रशासकीय मंजूरी देण्यात येत आहे.

सामुदायिक शौचालय उभारणी करण्याबाबतच्या प्रस्तावांचा तपशील

अ. क्र.	नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे नाव	मंजूर शौचालय सीट संख्या	मंजूर युरीनल संख्या	एकूण अनुज्ञेय किंमत (रु.)	केंद्र हिस्सा (रु.)	राज्य हिस्सा (रु.)	नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था हिस्सा (रु.)
१	२	३	४	५	६	७	८
१	बृहन्मुंबई	३०००	०	४५,००,००,०००	११,२५,००,०००	१५,७५,००,०००	१८,००,००,०००
	एकूण	३०००	०	४५,००,००,०००	११,२५,००,०००	१५,७५,००,०००	१८,००,००,०००

(बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या प्रस्तावापैकी उर्वरित रु.३४९,४९,४६,५१०/- च्या सामुदायिक शौचालयाबाबत बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने आपल्या स्तरावर प्रशासकीय मान्यता द्यावी.)

२. उपरोक्त नमूद सामुदायिक शौचालय उभारणी करण्याबाबत अटी व शर्ती:

- २.१) सदर प्रकल्पांसाठी कार्यान्वयीन यंत्रणा संबंधित नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था राहिल.
- २.२) उपरोक्त मंजूर प्रकल्पाचे काम तात्काळ ई निविदा प्रक्रिया राबवून करावे.
- २.३) ई-निविदा प्रक्रिया राबविताना सर्व प्रचलित नियमांचे पालन करणे संबंधित नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेस बंधनकारक असेल तसेच यासाठी केंद्र शासनाकडून नमुना निविदा प्रक्रिया व कार्यपद्धती विहित करण्यात आली असेल तर त्याचा अवलंब करणे बंधनकारक राहिल.
- २.४) सदर प्रकल्पा अंतर्गत कामावर करण्यात येणाऱ्या खर्चामुळे आदर्श आचार संहितेचा भंग होणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी.
- २.५) सदर प्रकल्पा अंतर्गतची कामे सुरु करण्यापूर्वीच्या स्थितीचे चित्र व काम पूर्ण झाल्यानंतरची कामाची चित्रे कार्यान्वयीन यंत्रणेने अभिलेखात जपून ठेवावीत.
- २.६) सामुदायिक शौचालयाचे बांधकाम करताना केंद्र शासनाच्या स्वच्छ भारत अभियान (नागरी) २.० च्या मार्गदर्शक सूचनांचे पालन करण्यात यावे.
- २.७) मंजूर सामुदायिक शौचालयाचे संपूर्ण बांधकाम तसेच त्यास वापरात आणण्याची कार्यवाही मंजूरी दिनांकापासून ०९ महिन्यांत पूर्ण करण्यात यावी. तसेच याबाबतचा तपशील स्वच्छतम पोर्टलवर भरण्याची कार्यवाही करावी.
- २.८) सामुदायिक शौचालयाचा देखभाल व दुरुस्तीचा खर्च हा संबंधित नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेने करण्यात यावा.

३. निधी वितरण:-

- ३.१) सदर प्रकल्पाकरीता केंद्र, राज्य व नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांचा हिस्सा परिच्छेद-१ मधील तक्त्यात नमूद केल्याप्रमाणे राहिल. केंद्र, राज्य व नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था हिस्सा वगळून अधिकची रक्कम संबंधित नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेने त्यांच्या स्वनिधीतून भरावी. मंजूर प्रकल्प किंमतीमध्ये कोणत्याही कारणास्तव वाढ झाल्यास त्याची संपूर्ण जबाबदारी संबंधित नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेची राहिल. यासाठी कोणतेही वाढीव अनुदान उपलब्ध करून दिले जाणार नाही.

- ३.२) ई निविदा अंती खर्च प्रकल्प खर्चापेक्षा कमी असल्यास सदरची रक्कम शासनास जमा करण्यात यावी.
- ३.३) सदर प्रकल्पातील राज्य शासनाच्या हिश्याचा निधी केंद्र शासनामार्फत प्राप्त होणाऱ्या निधीच्या प्रमाणात उपलब्ध करून देण्यात येईल.
- ३.४) सदर प्रकल्पासाठी वितरीत केलेला निधी त्याच प्रकल्पासाठी वापरणे बंधनकारक असून त्याचा वापर इतर प्रयोजनार्थ केल्यास सदर बाब ही गंभीर वित्तिय अनियमितता समजण्यात येईल.
- ३.५) प्रकल्पाच्या एकत्रित खर्चाचे उपयोगिता प्रमाणपत्र केंद्र शासनाने विहित केलेल्या प्रपत्रात सादर करणे संबंधित नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेवर बंधनकारक राहील.
- ३.६) सदर प्रकल्पासाठी उपलब्ध करून दिलेल्या केंद्र व राज्य शासनाच्या हिश्याच्या प्रथम हप्त्याच्या निधीचे विहित नमुन्यातील ७५% खर्चाचे उपयोगिता प्रमाणपत्र ३०% भौतिक प्रगतीसह सादर केल्यानंतर द्वितीय हप्ता केंद्र शासनाकडून निधी उपलब्धतेनुसार वितरीत करण्यात येईल.
- ३.७) सदर प्रकल्पाचे काम अन्य कोणत्याही योजनेतून अथवा स्वउत्पन्नातून होत नाहीत यांची खातरजमा संबंधित कार्यान्वयीन यंत्रणेने करावी. कोणत्याही परिस्थितीत कामांची द्विरुक्ती होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२३११०२१६५१३९८८२५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अनिरुद्ध व्यं. जेवळीकर)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत:-

१. मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. प्रधान सचिव (न.वि.२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
३. प्रधान महालेखाकार, महाराष्ट्र राज्य, १/२, मुंबई/नागपूर.
४. आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका.
५. राज्य अभियान संचालक, स्वच्छ महाराष्ट्र अभियान (नागरी) संचालनालय, मुंबई.
६. उप सचिव (नवि-३४) व (नवि-४), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७. जिल्हा कोषागार अधिकारी,
८. निवडनस्ती, नवि-३४.